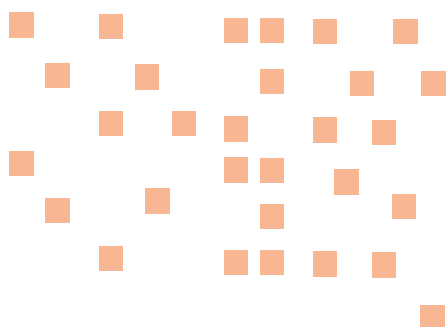

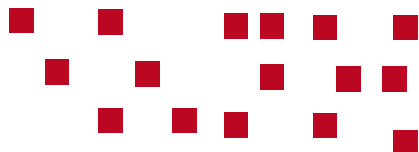
BANGLADESZ

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

**Sytuacja bezpieczeństwa i zagrożenia
dla ludności cywilnej w Bangladeszu**

**DPU-WIKP-424/131/2026
11.03.2026**

TREŚĆ ZLECENIA

Proszę o informację na temat sytuacji bezpieczeństwa w Bangladeszu.

INFORMACJE DEMOGRAFICZNE

LUDNOŚĆ

Populacja Bangladeszu liczy 168,697,184 (dane z 2024 r.).^[1]

SKŁAD ETNICZNY

Skład etniczny: Bengalczycy: 99%, inni: 1 %. Rząd Bangladeszu uznaje 27 rdzennych grup etnicznych na mocy ustawy z 2010 roku o instytucjach kulturalnych dla małych grup antropologicznych; inne źródła szacują, że istnieje około 75 grup etnicznych.^[2]

SKŁAD RELIGIJNY

Skład religijny: muzułmanie sunnici stanowią około 91% procent populacji, hinduiści około 8%, pozostali około 1% (w tym 400 tys. katolików i około 1 miliona buddystów) (dane z 2022 r.).^[3]

USTRÓJ I SYTUACJA POLITYCZNA

USTRÓJ

Bangladesz jest republiką parlamentarną. Powstał w 1971 roku, na skutek odłączenia się od Pakistanu w wyniku wojny domowej. Przez piętnaście lat rządy w tym kraju sprawowała dyktatura wojskowa. W 1990 roku przywrócono demokrację, jednak sytuacja polityczna jest od tego czasu bardzo niestabilna. Cechuje ją głęboki i długotrwały antagonizm między dwiema rywalizującymi partiami: **Awami League (AL)** i **Bangladesh National Party (BNP)**.^[4]

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY

Bangladesz dzieli się na osiem podstawowych jednostek administracyjnych zwanych dywizjami (*divisions*): Barisal, Chittagong (Chattogram), Dhaka, Khulna, Mymensingh,

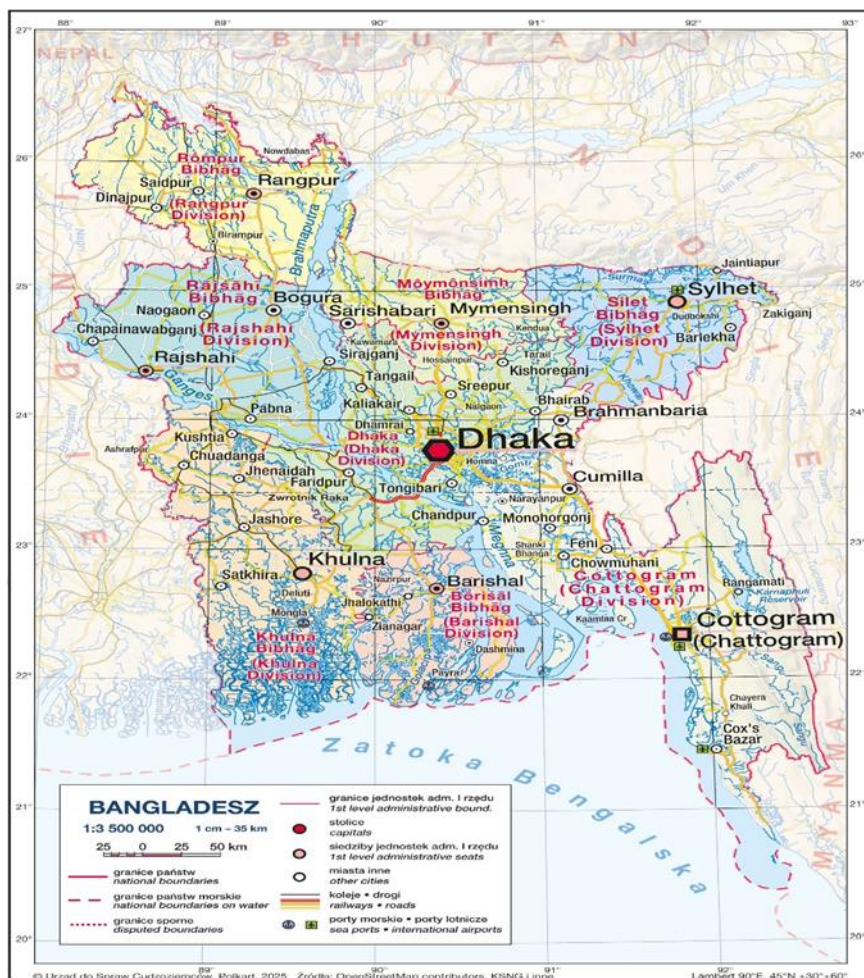
¹ CIA (Central Intelligence Agency), Factbook, Bangladesh, 31.12.2025, <https://web.archive.org/web/20260201050400/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/bangladesh/>

² CIA (Central Intelligence Agency), Factbook, Bangladesh, 31.12.2025, <https://web.archive.org/web/20260201050400/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/bangladesh/>

³ CIA (Central Intelligence Agency), Factbook, Bangladesh, 31.12.2025, <https://web.archive.org/web/20260201050400/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/bangladesh/>

⁴ BBC, Bangladesh Profile, 26.05.2023, <http://www.bbc.co.uk/news/world-south-asia-12650940>

Rajshahi, Rangpur, Sylhet. Dywizje dzielą się dalej na dystrykty (*zila*), a te na poddystrykty (*upazila* lub *tana*).^[5]

Mapa. Podział administracyjny Bangladeszu

STRUKTURA WŁADZY

GŁOWA PAŃSTWA

Prezydent Bangladeszu jest wybierany przez parlament na 5-letnią kadencję. Pełni przede wszystkim rolę ceremonialną.^[6] Aktualnym prezydentem Bangladeszu (od 24.04.2023 roku) jest **Mohammad Shahabuddin CHUPPU**.^[7]

Kolejne wybory prezydenckie przewidziane są na rok 2028.^[8]

⁵ CIA (Central Intelligence Agency), Factbook, Bangladesh, 31.12.2025, <https://web.archive.org/web/20260201050400/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/bangladesh/>

⁶ Wikipedia, President of Bangladesh, https://en.wikipedia.org/wiki/President_of_Bangladesh

⁷ CIA (Central Intelligence Agency), Factbook, Bangladesh, 31.12.2025, <https://web.archive.org/web/20260201050400/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/bangladesh/>

⁸ CIA (Central Intelligence Agency), Factbook, Bangladesh, 31.12.2025, <https://web.archive.org/web/20260201050400/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/bangladesh/>

RZĄD I PREMIER

Premier jest nominowany przez prezydenta, jest on liderem partii, która uzyskała większość w wyborach parlamentarnych.^[9] Obecnie Funkcję tę sprawuje **Tarique Rahman**, lider Bangladesh Nationalist Party (BNP), który został zaprzysiężony 17 lutego 2026 r. po wyborach parlamentarnych.^[10]

Od sierpnia 2025 r., po dymisji byłej premier **Sheikh Hasiny**, do 17 lutego 2026 r. władzę sprawował rząd tymczasowy, na którego czele stał noblista **Mohammad Yunus**.^{[11][12]}

PARLAMENT I WYBORY PARLAMENTARNE

Parlament i wybory parlamentarne. Władzę ustawodawczą w Bangladeszu sprawuje 350-osobowe **Zgromadzenie Narodowe (Džatija Sangsad)**.^[13]

12 lutego 2026 r. odbyły się 13. wybory parlamentarne i referendum konstytucyjne, pod przewodnictwem tymczasowego rządu Bangladeszu (IG) kierowanego Mohammada Yunusa. Bangladeska Partia Narodowa (BNP) uzyskała zdecydowaną większość dwóch trzecich głosów, powracając do władzy po raz pierwszy od 17 lat. Frekwencja wyborcza wyniosła około 60%, a większość wyborców (61%) poparła również referendum konstytucyjne.^[14]

Poprzedni parlament wybrany w styczniu 2024 r. został rozwiązany przez prezydenta Chuppu po rezygnacji Sheikh Hasiny Hasiny w sierpniu 2024 roku.^[15]

SYSTEM PRAWNY

W Bangladeszu obowiązuje mieszany system prawny obejmujący głównie angielskie prawo precedensowe (*ang. common law*) i prawo islamskie.^[16]

KARA ŚMIERCI

Prawo Bangladeszu przewiduje karę śmierci i jest ona wykonywana.^[17]

Zgodnie z kodeksem karnym Bangladeszu z 1860 roku kara śmierci przewidziana jest za: prowadzenie wojny przeciwko rządowi, podżeganie do buntu, składanie lub fabrykowanie fałszywych dowodów prowadzących do skazania za przestępstwo ze

⁹ CIA (Central Intelligence Agency), Factbook, Bangladesh, 31.12.2025, <https://web.archive.org/web/20260201050400/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/bangladesh/>

¹⁰ Al.Jazeera, Tarique Rahman sworn in as new Bangladesh prime minister, 17.02.2026, <https://www.aljazeera.com/news/2026/2/17/incoming-bangladesh-pm-tarique-rahman-lawmakers-sworn-into-parliament>

¹¹ Wikipedia, President of Bangladesh, https://en.wikipedia.org/wiki/President_of_Bangladesh

¹² CIA (Central Intelligence Agency), Factbook, Bangladesh, 31.12.2025, <https://web.archive.org/web/20260201050400/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/bangladesh/>

¹³ CIA (Central Intelligence Agency), Factbook, Bangladesh, 31.12.2025, <https://web.archive.org/web/20260201050400/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/bangladesh/>

¹⁴ Constitutionnet, Bangladesh's Referendum and Reforms: The Need to Return to a Constitutional Process, 04.03.2026, , <https://constitutionnet.org/news/voices/bangladeshs-referendum-and-reforms-need-return-constitutional-process>

¹⁵ CIA (Central Intelligence Agency), Factbook, Bangladesh, 31.12.2025 <https://web.archive.org/web/20260201050400/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/bangladesh/>

¹⁶ CIA (Central Intelligence Agency), Factbook, Bangladesh, 31.12.2025 <https://web.archive.org/web/20260201050400/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/bangladesh/>

¹⁷ Amnesty International, Death Sentences and Executions 2023, 29.05.2024, <https://www.amnesty.org/en/documents/act50/7952/2024/en/>

skutkiem śmiertelnym, morderstwo, podżeganie do samobójstwa dziecka lub osoby niepełnoletniej, usiłowanie zabójstwa przez skazanego na dożywocie, jeśli spowodował obrażenia, uprawianie profesji dokoity (kasta żyjąca z napaści rabunkowych) stosującego morderstwo (rabunek z bronią w ręku uprawiany przez specyficzne kasty lub gangi), porwanie dla okupu.^[18]

Ustawa antyterrorystyczna z 2009 roku, Ustawa o zapobieganiu przestępstwom w stosunku do kobiet i dzieci z 2000 roku (2003) i Ustawa o specjalnych uprawnieniach z 1974 roku przewidują karę śmierci. Podobnie ustawa antynarkotykowa z 2018 roku przewiduje karę śmierci za produkcję, przemyt, dystrybucję i używanie więcej niż 5 gramów „yaba” (mieszanka meta amfetaminy z kofeiną).^[19]

Bangladesz nie wykonuje egzekucji na osobach, które popełniły przestępstwa, gdy nie były jeszcze pełnoletnie.^[20] Karę śmierci wykonuje się przez powieszenie.^[21]

Według ostatniego raportu Amnesty International dotyczącego kary śmierci z 2024 roku na najwyższy wymiar kary skazano co najmniej 165 osób, nie wykonano żadnej egzekucji (w 2023 r. wykonano ich 5).^{[22][23]}

W 2024 roku w więzieniach w Bangladeszu przebywało co najmniej 2000 osób skazanych na karę śmierci.^[24]

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

ANALIZA STATYSTYCZNA

Według danych ACLED, w Bangladeszu w wyniku różnego rodzaju incydentów związanych z naruszeniem bezpieczeństwa zginęło łącznie w 2023 r. 336 osób, w 2024 r. – 925, zaś do 10.10.2025 r. – 288 osób.^[25] W okresie przedwyborczym w styczniu 2026 r. odnotowano śmierć co najmniej 16 aktywistów.^[26]

¹⁸ London College of Legal Studies (South) (LCLS(S)), The State's Legal Right to Impose Death Penalty: Necessity or a Choice?, <https://lcls-south.com/the-states-legal-right-to-impose-death-penalty-necessity-or-a-choice/>

¹⁹ London College of Legal Studies (South) (LCLS(S)), The State's Legal Right to Impose Death Penalty: Necessity or a Choice?, <https://lcls-south.com/the-states-legal-right-to-impose-death-penalty-necessity-or-a-choice/>

²⁰ LCLS(S), The State's Legal Right to Impose Death Penalty: Necessity or a Choice?, <https://lcls-south.com/the-states-legal-right-to-impose-death-penalty-necessity-or-a-choice/>

²¹ Odhikar, Bangladesh: Imposition of the death penalty and its Impact, 27.04.2022, https://www.ohchr.org/sites/default/files/2022-05/odhikar_replies-dp.pdf

²² Amnesty International, Death Sentences and Executions 2024, 08.04.2025, <https://www.amnesty.org/en/documents/act50/8976/2025/en/>

²³ Amnesty International, Death Sentences and Executions 2023, 29.05.2024, <https://www.amnesty.org/en/documents/act50/7952/2024/en/>

²⁴ Amnesty International, Death Sentences and Executions 2024, 08.04.2025, <https://www.amnesty.org/en/documents/act50/8976/2025/en/>

²⁵ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Bangladesh, 01.01.2023 r. 10.10.2025 r., dane pobrano 28.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

²⁶ AlJazeera, 'Frightening situation': Bangladesh elections haunted by political violence, 27.01.2026, <https://www.aljazeera.com/features/2026/1/27/fear-and-hope-in-bangladesh-how-political-violence-is-haunting-elections>

CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI BEZPIECZEŃSTWA

Za bezpieczeństwo w Bangladeszu odpowiadają Siły Zbrojne Bangladeszu, zarządzane wspólnie przez Ministerstwo Obrony (MOD) i Dywizję Sił Zbrojnych (AFD), oba podlegające Premierowi. AFD ma status ministerialny i jest traktowane równorzędnie z MOD. AFD jest wspólnym centrum koordynującym dla piechoty, marynarki oraz lotnictwa, a także działa jako wspólne centrum dowodzenia w czasie wojny. W celu koordynacji polityki, premierowi i prezydentowi doradza sześćosobowa rada, w skład której wchodzi szefowie sztabów trzech służb, główny oficer sztabowy AFD oraz sekretarze wojskowi premiera i prezydenta.^[27]

Wojsko ma długą historię uczestnictwa w misjach pokojowych ONZ. Prowadzi również wielonarodowe i dwustronne ćwiczenia z partnerami zagranicznymi, zwłaszcza z Indiami; ma komercyjne interesy biznesowe w takich obszarach jak bankowość, żywność, hotele, produkcja, nieruchomości i przemysł stoczniowy, a także zarządza rządową infrastrukturą i projektami budowlanymi (2024).^[28]

RAB, Ansars i VDP to organizacje paramilitarne zajmujące się bezpieczeństwem wewnętrznym. RAB to wspólna grupa zadaniowa założona w 2004 roku i składająca się z członków policji, armii, marynarki wojennej, sił powietrznych i straży granicznej oddelegowanych do RAB z ich odpowiednich jednostek. Jej mandat obejmuje bezpieczeństwo wewnętrzne, gromadzenie danych wywiadowczych związanych z działalnością przestępczą i dochodzenia prowadzone przez rząd. Na terytorium Bangladeszu obecne są również niewielkie, lokalne, nielegalne organizacje zbrojne o charakterze ekstremistycznym, zarówno lewicowe, jak i skrajnie islamistyczne, które niekiedy popełniają akty przemocy.^{[29][30][31]} W 2023 roku odnotowano łącznie 375 aresztowań islamskich radykałów należących do różnych grup, w tym między innymi 237 członków **Jamaat-e-Islami-Islami Chhatra Shibir (Jel-ICS)**, 50 **Jama'atul Ansar fil Hindal Sharqiya (JAFHS)**, 27 **Imam Mahmuder Kafela**, 24 **Ansar al-Islam**.^[32]

Polityczna próżnia pozostawiona przez upadek Hasiny dodała siły grupom bojowników i frakcjom etnicznym. Mniejsze partie islamistyczne, niegdyś tłumione przez Ligę Awami, wykorzystują zamieszki, aby zwiększyć swoją obecność i wpływ.^[33]

W sierpniu 2026 r. rząd tymczasowy zniósł zakaz działalności partii Jamaat-e-Islami, która wzięła udział w wyborach w lutym 2026 r.^{[34][35]}

²⁷ CIA (Central Intelligence Agency), Factbook, Bangladesh, 31.12.2025, <https://web.archive.org/web/20260201050400/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/bangladesh/>

²⁸ CIA (Central Intelligence Agency), Factbook, Bangladesh, 31.12.2025, <https://web.archive.org/web/20260201050400/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/bangladesh/>

²⁹ SATP (South Asia Terrorist Portal), Data Sheet – Sentences Bangladesh 2022, <https://www.satp.org/datasheet-terrorist-attack/fatalities/bangladesh>

³⁰ FCDO (UK Foreign, Commonwealth and Development Office (formerly FCO)), Foreign travel advice, Bangladesh, 05.03.2024, <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/bangladesh>

³¹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Bangladesh, incydenty i ofiary, liczby, mapa, 01.01.2023 – 10.10.2025, dane pobrano 28.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

³² SATP, (South Asia Terrorism Portal), Bangladesh: Assessment -2024, <https://www.satp.org/terrorism-assessment/bangladesh>

³³ Solace Global, Uncertainty and Conflict in Bangladesh, <https://www.solaceglobal.com/report/bangladesh-2025/>

³⁴ AlJazeera, Bangladesh's interim government lifts ban on Jamaat-e-Islami party, 28.08.2024, <https://www.aljazeera.com/news/2024/8/28/bangladeshs-interim-government-lifts-ban-on-jamaat-e-islami-party>
<https://www.aljazeera.com/news/2024/8/28/bangladeshs-interim-government-lifts-ban-on-jamaat-e-islami-party>

³⁵ Al Jazeera, Video: Bangladesh's election and the return of banned Jamaat-e-Islami, 05.02.2026, <https://www.aljazeera.com/video/newsfeed/2026/2/5/video-bangladeshs-election-and-the-return-of-banned-jamaat-e-islami>

Głównym obowiązkiem wojska jest obrona zewnętrzna, ale odgrywa ono również rolę w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego i tradycyjnie jest znaczącym graczem w polityce kraju, a także w jego gospodarce. Po powszechnych protestach krajowych we wrześniu 2024 roku armia otrzymała również uprawnienia w zakresie egzekwowania prawa na 60 dni, w tym dokonywania aresztowań, przeprowadzania przeszukań i rozpędzania nielegalnych zgromadzeń.^[36]

W Bangladeszu obecnie nie toczą się działania zbrojne z udziałem wojsk innych krajów, niemniej nasilające się walki w przygranicznym stanie Rakhine (Arakan) w sąsiadującej Mjanmie i stale rosnący napływ uchodźców sprawiają, że sytuacja humanitarna w przygranicznych rejonach Bangladeszu jest alarmująca. Zdarzają się również sytuacje przypadkowego transgranicznego ostrzału.^[37]

Chittagong Hill Tracts i granica z Mjanmą są ogniskami niepokoju, stawiając poważne wyzwania władzy.. Konflikt w Mjanmie przenosi się do Bangladeszu, pogłębiając niestabilność granic. Obozy dla uchodźców w Cox's Bazar – będące już centrum dla przesiedlonych społeczności Rohingya – są coraz częściej celem działań rekrutacyjnych birmańskich grup zbrojnych. Przemyt narkotyków i przemoc transgraniczna nasiliły się, jeszcze bardziej obciążając aparat bezpieczeństwa Bangladeszu.^[38] Głównymi sprawcami przemocy w regionie Chittagong są uzbrojone grupy Rohingya, rywalizujące ze sobą, takie jak ARSA (**Arakan Rohingya Salvation Army**) ugrupowanie aktywne w Mjanmie, działające również w skupiskach uchodźców Rohingya, słynące z ataków na inne grupy tej mniejszości np. na liderów RSO (**Rohingya Solidarity Organization**), ataki te mają na celu uzyskanie kontroli na terenie obozów.^[39]

W związku z tym, że Arakan Army (wojsko etniczne) opanowała większość stanu Arakan, Grupy takie jak Arakan Rohingya Solidarity Army (ARSA) i Rohingya Solidarity Organization (RSO) działające w rozległych obozach dla uchodźców na południe od Cox's Bazaar nasiliły transgraniczne naloty przy wyraźnej zgodzie, jeśli nie wsparciu, wywiadu wojskowego Bangladeszu (DGFI), który prawdopodobnie współpracuje z Armią Birmańską (Tatmadaw), licząc na ponowne przesiedlenie miliona Rohingya ze swojego terytorium.^[40]

Do starć dochodzi również między bengalskimi siłami bezpieczeństwa a KNA (**Kuki-Chin National Army**) – separatystycznym ugrupowaniem zbrojnym mniejszości etnicznych z regionu **Chittagong Hill Tracts**. Najczęściej są to ataki z bronią palną. Niekiedy dochodzi także do eksplozji min zakładanych w rejonach przygranicznych przez KNA oraz wojsko birmańskie.^[41]

Na terytorium Bangladeszu obecne są również niewielkie, lokalne, nielegalne organizacje zbrojne o charakterze ekstremistycznym, zarówno lewicowe, jak

³⁶ CIA (Central Intelligence Agency), Factbook, Bangladesh, 11.12.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/bangladesh/>

³⁷ Relief Web, Growing Concern in Bangladesh as Myanmar conflict intensifies, causing major uptick in people fleeing towards the border, 23.02.2024, <https://reliefweb.int/report/bangladesh/growing-concern-bangladesh-myanmar-conflict-intensifies-causing-major-uptick-people-fleeing-towards-border>

³⁸ Solace Global, Uncertainty and Conflict in Bangladesh, <https://www.solaceglobal.com/report/bangladesh-2025/>

³⁹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Bangladesh, incydenty i ofiary, liczby, opisy zdarzeń, 01.01.2023 – 10.10.2025 dane pobrano 28.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁴⁰ Asia Times, Arakan Army may have peaked in Myanmar's civil war, 17.12.2025, <https://asiatimes.com/2025/12/arakan-army-may-have-peaked-in-myanmars-civil-war/>

⁴¹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Bangladesh, incydenty i ofiary, liczby, opisy zdarzeń, 01.01.2023 – 10.10.2025 dane pobrano 10.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

i skrajnie islamistyczne, które niekiedy popełniają akty przemocy.^{[42][43][44]} W 2023 roku odnotowano łącznie 375 aresztowań islamskich radykałów należących do różnych grup, w tym między innymi 237 członków Jamaat-e-Islami-Islami Chhatra Shibir (Jel-ICS), 50 Jama'atul Ansar fil Hindal Sharqiya (JAFHS), 27 Imam Mahmuder Kafela, 24 Ansar al-Islam.^[45]

Polityczna próżnia pozostawiona przez upadek Hasiny dodała siły grupom bojowników i frakcjom etnicznym. Mniejsze partie islamistyczne, niegdyś tłumione przez Ligę Awami, wykorzystują zamieszki, aby zwiększyć swoją obecność i wpływy.^[46]

USTAWODAWSTWO SPECJALNE

Brak jest informacji wskazujących na to, by w Bangladeszu obowiązywało obecnie ustawodawstwo specjalne typu: operacja specjalna czy godzina policyjna.

W dniu 09.03.2026 r. w związku z kryzysem energetycznym wywołanym przez amerykańską interwencję w Iraku Bangladesz ogłosił wcześniejsze zamknięcie uniwersytetów i wprowadził dzienne limity sprzedaży paliw w ramach działań mających na celu opanowanie trwającego kryzysu.^[47]

SYTUACJA LUDNOŚCI CYWILNEJ

ANALIZA STATYSTYCZNA

Według danych ACLED, w 2023 r. w Bangladeszu w różnego rodzaju incydentach śmierć poniosło 225 cywilów, z kolei w 2024 r. odnotowano 326 ofiar cywilnych, zaś od 1.01.2025 do 10.10.2025 r. było 192 ofiary cywilne.^[48]

⁴² SATP (South Asia Terrorist Portal), Data Sheet – Sentences Bangladesh 2022, <https://www.satp.org/datasheet-terrorist-attack/fatalities/bangladesh>

⁴³ FCDO (UK Foreign, Commonwealth and Development Office (formerly FCO)), Foreign travel advice, Bangladesh, 05.03.2024, <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/bangladesh>

⁴⁴ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Bangladesh, incydenty i ofiary, liczby, mapa, 01.01.2023 – 10.10.2025, dane pobrano 28.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁴⁵ SATP, (South Asia Terrorism Portal), Bangladesh: Assessment -2024, <https://www.satp.org/terrorism-assessment/bangladesh>

⁴⁶ Solace Global, Uncertainty and Conflict in Bangladesh, <https://www.solaceglobal.com/report/bangladesh-2025/>

⁴⁷ Pakistan Today, Bangladesh orders early university closures and fuel rationing to address energy crisis, 09.03.2026, <https://www.pakistantoday.com.pk/2026/03/09/bangladesh-orders-early-university-closures-and-fuel-rationing-to-address->

⁴⁸ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Bangladesh, civilians Bangladesh, civilians Myanmar, 01.01.2023 – 10.10.2025, dane pobrano 28.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

Prowincja (admin1)	Liczba zdarzeń	Liczba ofiar
Dhaka	183	61
Chittagong	132	46
Khulna	62	22
Rajshahi	57	19
Rangpur	42	12
Barisal	36	15
Mymensingh	30	12
Suma	556	192

Tabela. Liczba śmiertelnych ofiar cywilnych w poszczególnych jednostkach administracyjnych Bangladeszu w okresie: 01.01.2025-10.10.2025 (tabela przygotowana przez WIKP w programie PowerBI, na podstawie danych ACLED)^[49]

Przypadki śmierci cywilów mają charakter rozproszony, jednostkowy i najczęściej przypadkowy, aczkolwiek zdarzają się morderstwa na tle politycznym wymierzone w konkretną osobę (zwolennicy przeciwnych partii, ataki na przywódców danej społeczności w Chittagongu). Zdarzają się także eksplozje ładunków wybuchowych, ataki, porwania, demonstracje z użyciem przemocy, zamieszki oraz przypadki stosowania przemocy seksualnej, napaści na tle rabunkowym, ataki związane ze sporami o ziemię. Zdarzenia te skutkują czasem ofiarami śmiertelnymi wśród ludności cywilnej. Na granicy z Indiami np. w okolicach Lalmonirhat, często dochodzi do napaści na handlarzy bydłem, na granicy z Mjanmą zdarzają się ataki grup partyzanckich, wojska birmańskiego i bengalskich sił bezpieczeństwa. W Dhace przemoc wobec ofiar cywilnych często wiąże się z protestami, demonstracjami oraz rywalizacją polityczną, gdzie przemoc skierowana jest zarówno w stosunku do członków innych partii politycznych, jak i konkurujących na tym samym obszarze członków własnej partii.^[50]

Okres przedwyborczy między grudniem 2025 r. a lutym 2026 r. charakteryzowała ostra przemoc polityczna. Od czasu ogłoszenia harmonogramu wyborów zginęło co najmniej 16 aktywistów związanych z różnymi ugrupowaniami. Zginęli m.in. Sharif Osman Hadi, młody aktywista, który stał się prominentną postacią protestów w 2024r. i przygotowywał się do ubiegania się o miejsce w parlamencie w centrum Dhaki, przywódca Jamaat, 65-letni Anwarullah, który został zamordowany w swoim domu w dzielnicy West Rajabazar w Dhace, podczas zdarzenia, które policja określiła jako włamanie. Hasan Mollah, 42-letni lokalny lider BNP w Keraniganj na obrzeżach Dhaki. Został postrzelony 23 stycznia w lokalnym biurze wyborczym. Zmarł dzień później w szpitalu w Dhace, a motyw zabójstwa pozostaje niejasny. Wśród pozostałych ofiar znajdują się Hadi, lider Jamaat Anwarullah oraz lider zdelegalizowanego młodzieżowego skrzydła AL, Jubo League. Według raportu Human Rights Support Society (HRSS), od czasu ogłoszenia harmonogramu

⁴⁹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: civilians, 01.01.2025-10.10.2025, dane pobrano 28.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁵⁰ ACLED, (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Bangladesh, civilians (Bangladesh), 01.01.2023-10.10.2025, dane pobrano 28.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

wyborów w całym kraju odnotowano co najmniej 62 starcia związane z wyborami. Do starć dochodziło również między zwolennikami różnych kandydatów z partii BNP.^[51]

ZAGROŻENIA DLA CYWILÓW ZWIĄZANE Z KONFLIKTEM ZBROJNYM

DZIAŁANIA WOJENNE

W okresie od początku 2023 r. do 10.10.2025 r. na terenie Bangladeszu nie odnotowano działań zbrojnych, które wymierzone byłyby w ludność cywilną. Zdarzają się jednak incydenty, w których może przypadkowo ginąć ludność cywilna. W lutym 2025 r. siły wojskowe Mjanmy (prawdopodobnie z powodu incydentów transgranicznych) wystrzeliły dwukrotnie pocisk moździerzowy na terytorium Bangladeszu w obszarze przygranicznym z Mjanmą Ghandung, Naikhongchhari upazila (Bandarban, Chittagong), pośród trwających starć między siłami rebeliantów a wojskiem Mjanmy. W pierwszym incydencie zginęły co najmniej 2 osoby, w tym robotnik Rohingya, a dziecko zostało ranne. W drugim nie było ofiar śmiertelnych wśród cywilów.^[52]

10 stycznia 2026 r. doszło do starć między armią arakańską a grupami zbrojnymi Rohingya w regionie przygranicznym po stronie Mjanmy w Totar Dwip. W wyniku strzelaniny została postrzelona 12 letnia dziewczynka bawiąca się przy domu.^[53]

DZIAŁANIA PARTYZANCKIE

W Chittagongu, obozy dla uchodźców Rohingya z Mjanmy stanowią obszary rywalizacji o wpływy uzbrojonych ugrupowań Rohingya takich jak **Arakan Rohingya Salvation Army - ARSA** i **Rohingya Solidarity Organization - RSO**. Dochodzi tam do wzajemnych ataków, głównie na liderów konkurencyjnej organizacji, jednakże przypadkowymi ofiarami takich ataków mogą być także osoby cywilne. W dniu 2.10.2024 r. członkowie ARSA i RSO zaangażowali się w strzelaninę w obozie dla uchodźców Rohingya w Phalungkhali, Ukhia upazila (Cox's Bazar, Chittagong), w celu ustalenia dominacji. W starciu zginęła 1 osoba, a co najmniej 5 zostało rannych. W dniu 4.03.2025 r. członkowie ARSA zabili z nieznanych powodów nożem członka RSO (niebędącego na służbie, ponieważ wracał z meczetu po modlitwie), który był również lokalnym przywódcą społeczności Rohingya, w obozie Rohingya nr 20 w Walapalong, w upazila Ukhia (Cox's Bazar, Chittagong). W 2024 roku był już wcześniej atakowany.^[54]

⁵¹ Al.Jazeera, 'Frightening situation': Bangladesh elections haunted by political violence, 27.01.2026, <https://www.aljazeera.com/features/2026/1/27/fear-and-hope-in-bangladesh-how-political-violence-is-haunting-elections>

⁵² ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: civilians (Bangladesh), 01.01.2023-10.10.2025, dane pobrano 28.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁵³ The Daily Star, Bangladeshi girl injured by stray bullet amid border clashes in Myanmar, 11.01.2026, <https://www.thedailystar.net/news/stray-bullet-myanmar-kills-12-year-old-girl-teknaf-police-4078191>

⁵⁴ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: ARSA (Arakan Rohingya Salvation Army), RSO (Rohingya Solidarity Organisation), 01.01.2023-10.10.2025, dane pobrano 28.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

DZIAŁANIA ODWETOWE

W okresie od początku 2023 r. 10.03. 2026 r. na terenie Bangladeszu nie odnotowano działań zbrojnych o charakterze odwetowym, które wymierzone byłyby w ludność cywilną.^[55]

SYTUACJA HUMANITARNA W STREFACH KONFLIKTU ZBROJNEGO

Zagrożenia humanitarne w Bangladeszu wiążą się przede wszystkim z wojną domową toczącą się w sąsiadującej z Bangladeszem Mjanmie. W trzecim kwartale 2024 roku granicę tę przekroczyło kolejne 18 tys. Rohingya, uciekających przed konfliktem.^[56] Straż graniczna Bangladeszu zwracała łodzie Rohingya do Mjanmy, jednakże w ostatnich miesiącach w związku z wydarzeniami politycznymi w Dhace, służby były przeciążone i tysiącom uciekinierów udało się przedostać do Bangladeszu. Nowy premier Mohammad Yunus zaapelował do społeczności międzynarodowej o pomoc humanitarną i wsparcie dla tej grupy etnicznej, jednocześnie uważając, że ludność ta powinna zostać repatriowana do Mjanmy, co w obecnych okolicznościach nie jest możliwe ze względów bezpieczeństwa.^[57]

Obecnie ponad milion uchodźców Rohingya mieszka w Cox's Bazar, największym na świecie osiedlu dla uchodźców, gdzie znajdują się 33 gęsto zaludnione obozy. Pomimo trwającej pomocy humanitarnej ze strony rządu Bangladeszu (GoB) i społeczności międzynarodowej, złożone potrzeby są ogromne, a trwałe rozwiązania pozostają niepewne. W 2025 r. gwałtowny wzrost liczby nowo przybyłych Rohingya z Mjanmy dodatkowo nadwyrężył dostępne zasoby i możliwości w obozach.^[58]

Zależni od pomocy humanitarnej, Rohingya napotykają trudności, które ograniczają ich przemieszczanie się, dostęp do pracy i mieszkania poza obozami, co prowadzi do zjawisk i, takich jak nielegalna migracja i handel ludźmi. Przedłużający się kryzys, wpływa nie tylko na uchodźców, ale także na środowisko i lokalne społeczności. Szybki napływ ludzi nadwyrężył zasoby, nasilił problemy z gospodarką odpadami i zwiększył podatność na zmiany klimatu w Cox's Bazar. Społeczności przyjmujące, zwłaszcza w Ukhiya i Teknaf, również ponoszą długoterminowe skutki społeczno-ekonomiczne tego kryzysu, wymagając stałego wsparcia w celu złagodzenia presji na środki do życia i zasoby.^[59]

W grudniu 2025 r. Unia Europejska przeznaczyła dodatkowe 29 mln Euro (do 50 mln Euro już przekazanych) na pomoc mniejszości Rohingya, w związku z pogłębiającym się kryzysem w Mjanmie, w tym w rejonach przygranicznych.^[60]

⁵⁵ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: explosions/remote violence, 01.01.2023-10.10.2025, dane pobrano 28.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁵⁶ Reuters, Paul R., Bangladesh ramps up border vigilance as thousands of Rohingya flee Myanmar, 11.09.2024, <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/bangladesh-ramps-up-border-vigilance-thousands-rohingya-flee-myanmar-2024-09-11/>

⁵⁷ The Guardian, Thousands flee after Myanmar rebels use drones to bomb Rohingya villages, 22.08.2024, <https://www.theguardian.com/global-development/article/2024/aug/22/myanmar-rohingya-muslim-minority-flee-bangladesh-massacres-arakan-army-rebels>

⁵⁸ Relief Web, Bangladesh- Rohingya Humanitarian Crisis Appeal 2025, 16.04.2025, <https://reliefweb.int/report/bangladesh/bangladesh-rohingya-humanitarian-crisis-appeal-2025>

⁵⁹ Relief Web, Bangladesh- Rohingya Humanitarian Crisis Appeal 2025, 16.04.2025, <https://reliefweb.int/report/bangladesh/bangladesh-rohingya-humanitarian-crisis-appeal-2025>

⁶⁰ Reliefweb, EU allocates €29 million for Myanmar and Rohingya humanitarian crises, 16.12.2025, <https://reliefweb.int/report/myanmar/eu-allocates-eu29-million-myanmar-and-rohingya-humanitarian-crisis>

ZAGROŻENIA DLA CYWILÓW NIEZWIĄZANE Z KONFLIKTEM ZBROJNYM

TERRORYZM

W okresie od początku 2023 r. do 10.03.2026 r. w Bangladeszu nie odnotowano ani jednego przypadku śmiertelnego związanego z zakazanymi islamistycznymi grupami terrorystycznymi, podobnie jak w poprzednich latach.^[61]

POZAPRAWNE EGZEKUCJE, UPROWADZENIA, POGROMY

W ciągu roku 2024 pojawiło się wiele doniesień o tym, że poprzedni rząd lub jego przedstawiciele dopuścili się arbitralnych lub bezprawnych zabójstw. Poprzedni rząd nie opublikował oficjalnych statystyk dotyczących łącznej liczby zabójstw dokonanych przez funkcjonariuszy służb bezpieczeństwa ani nie podjął przejrzystych działań w celu zbadania tych przypadków. Rząd tymczasowy (IG) rozpoczął takie działania. W nielicznych znanych przypadkach, w których poprzedni rząd wniósł oskarżenie, osoby uznane za winne zazwyczaj otrzymywały kary administracyjne.^[62]

Przez cały rok 2024 odbywały się naloty organów ścigania na różne grupy, w tym studenckie, rzekomo w celu zwalczania działalności terrorystycznej, handlu narkotykami i nielegalnej broni palnej. Podczas wielu z tych nalotów i innych operacji organów ścigania, a także na znaczną skalę podczas protestów studenckich, dochodziło do podejrzanych zgonów.^[63]

W 2024 r. zabójstwa pozasądowe miały miejsce mniej więcej tak samo często, jak w roku poprzednim. Krajowa organizacja praw człowieka Ain o Salish Kendra (ASK) poinformowała, że nie licząc osób zabitych podczas protestów studenckich, 17 osób zginęło od stycznia do października w domniemanych zabójstwach pozasądowych lub w areszcie, w tym trzy w starciu z policją i siłami połączonymi (składającymi się z policji i wojska), jedna w strzelaninie z Border Guard Bangladesh (BGB), jedna w wyniku samobójstwa w areszcie i 12 w wyniku domniemanych tortur fizycznych w areszcie. HRSS zgłosiło 12 domniemanych zabójstw pozasądowych między styczniem a czerwcem 2024, w tym dwie osoby zabite w strzelaninie przez funkcjonariuszy organów ścigania i jedną osobę zastrzeloną przez funkcjonariuszy organów ścigania, trzy osoby zmarły w areszcie, a sześć innych zmarło w wyniku domniemanych tortur w areszcie.^[64]

Porwań dokonują głównie nielegalne ugrupowania na granicy z Mjanmą np. w lutym 2025 r. Myanmar Arakan Army dwukrotnie porwała Bengalskich rybaków wraz

⁶¹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: explosions, remote violence, 01.01.2023-10.10.2025, dane pobrano 28.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁶² USDOS (US Department of State), 2024 Country Reports on Human Rights Practices: Bangladesh, 12.08.2025 <https://www.ecoi.net/en/document/2128457.html>

⁶³ USDOS (US Department of State), 2024 Country Reports on Human Rights Practices: Bangladesh, 12.08.2025 <https://www.ecoi.net/en/document/2128457.html>

⁶⁴ USDOS (US Department of State), 2024 Country Reports on Human Rights Practices: Bangladesh, 12.08.2025 <https://www.ecoi.net/en/document/2128457.html>

z łodziami, kilka tego typu porwań miało miejsce również w 2024 r. Cel tych porwań nie jest znany.^[65]

Zdarzają się porwania dla okupu. W dniu 30.12.2024 r. niezidentyfikowani napastnicy uprowadzili 19 pracowników Wydziału Leśnego, w tym członków społeczności Rohingya, z obszaru Jadimura, związek Nhila, Teknaf upazila (Cox's Bazar, Chittagong), żądając okupu. Uprowadzeni zostali później uratowani przez siły RAB.^[66]

PRZEMOC STOSOWANA W TRAKCIE DEMONSTRACJI I PROTESTÓW

Charakterystyczną cechą polityki w Bangladeszu jest duża skala przemocy na tle przynależności partyjnej, której sprawcami są właściwie wszystkie siły polityczne w kraju. Do użycia przemocy dochodzi także regularnie podczas różnego rodzaju wieców, demonstracji i strajków – wtedy uczestnikami są ugrupowania protestujące oraz siły bezpieczeństwa. Często są gwałtowne zachowania uczestników demonstracji – palenie opon, niszczenie sklepów i pojazdów. Często są także konflikty wewnątrzpartyjne, które również skutkują ofiarami śmiertelnymi, a także indywidualne napady i porwania wymierzone w konkretne osoby zaangażowane w działalność polityczną.^{[67][68]}

W lipcu 2024 r. wybuchły masowe protesty studenckie, których zapłonem był spór o system kwotowy. W 2018 r. Hasina zniosła gwarantowane 30% miejsc w administracji dla rodzin bojowników o niepodległy Bangladesz oraz dla grup marginalizowanych w zatrudnianiu na stanowiska państwowe. Sąd Najwyższy Bangladeszu uznał to działanie za niekonstytucyjne i przywrócił dawny system, czemu sprzeciwiali się studenci, w opinii których system ten faworyzował pewne grupy i **nie ograniczał indywidualny awans**). Protesty szybko przerodziły się w szerszy kryzys polityczny i społeczny oraz konflikt paramilitarnych młodzieżówek partyjnych i studentów z siłami bezpieczeństwa. Protestujący wzywali również **Szheik** Hasinę do ustąpienia. Ostatecznie opuściła ona kraj, a władzę przejął rząd tymczasowy, na czele którego stanął Muhammad Yunus.^[69]

Rząd Hasiny krwawo stłumił protesty. Lokalna organizacja praw człowieka, Human Rights Support Society (HRSS), poinformowała w październiku, że między 16.07.2024 r. a 9.09.2024 r. zginęło co najmniej 986 osób, w tym studenci, dzieci, aktywiści polityczni, robotnicy i policjanci. Pojawiły się zweryfikowane nagrania wideo, na których widać policjantów, członków grup paramilitarnych i partii politycznych, w tym Bangladesh Chhatra League, strzelających gumowymi kulami i ostrą amunicją do nieuzbrojonych demonstrantów. 24 września Generalny Inspektor opublikował projekt listy dokumentującej 708 ofiar śmiertelnych związanych

⁶⁵ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: civilians, abduction/forced disappearance, 01.01.2023-10.10.2025, dane pobrano 28.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁶⁶ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: looting/property destruction, 01.01.2023-10.10.2025, dane pobrano 28.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁶⁷ FCDO (UK Foreign, Commonwealth, and Development Office), Foreign travel advice, Bangladesh, 23.12.2025, <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/bangladesh/safety-and-security>

⁶⁸ HRW (Human Rights Watch), Bangladesh: End Deadly Cycle of Crimes, 06.02.2015, <http://www.refworld.org/docid/550003c74.htm>

⁶⁹ BBC, Bangladesh announces election as country marks year since ex-PM fled, 05.08.2025, <https://www.bbc.com/news/articles/czd031z5md9o>

z masowymi protestami, ale zaapelował o wsparcie finansowe ze strony społeczeństwa, aby zapewnić dokładność danych.^[70]

Komitet ds. Zdrowia organizacji Students Against Discrimination (organizacji patronackiej koordynującej protesty) opublikował 20 września dane, z których wynika, że w zamieszkach związanych z protestami zginęło 1423 osoby, a 22 000 zostało rannych. Najwięcej ofiar, 77%, zmarło w wyniku ran postrzałowych.^[71]

Pod rządami tymczasowymi niektóre protesty i zgromadzenia polityczne odbywały się bez ograniczeń państwowych. Jednak zdarzały się przypadki, w których zgromadzenia AL i ich zwolennicy byli atakowani i nie byli chronieni przez policję.^[72]

W 2024 r. oraz do października 2025 r. w Bangladeszu dominowały ataki bojówek partyjnych Awami League i Bangladesh Nationalist Party (BNP), nasilone na początku roku w związku z kampanią wyborczą, później z masowymi protestami antyrządowymi. Taka sytuacja utrzymuje się po dymisji Sheikh Hasiny, i chociaż ich liczba maleje ataki te zwykle są celowe i dotyczą lokalnych liderów wrogich sobie partii, albo nawet tych samych partii, ponieważ ich celem jest przede wszystkim indywidualne ustanowienie dominacji na danym obszarze. Np. 11.09.2024 r. przywódca Jubo Dal (Jubo Dal jest bojówką BNP) wraz ze swoimi wspólnikami zaatakował i zabił 2 członków BNP i ranił 5 innych w Lohagara upazila (Narail, Khulna), w ataku ukierunkowanym na ustanowienie dominacji w okolicy. W dniu 11.11.2024 r. członkowie Ligi Awami, Ligi Jubo i Ligi Chhatra (BCL) zaatakowali i zranili lokalnego przywódcę BNP prętami i rurami w Tetuljhora, Savar upazila (Dhaka).^[73]

Według danych ACLED od stycznia do października 2025 r. policja interweniowała 63 razy podczas demonstracji. Nie odnotowano ofiar śmiertelnych.^[74]

Dość częstym zjawiskiem w Bangladeszu są masowe strajki (*hartals*) oraz demonstracje, zarówno o zasięgu lokalnym, jak i ogólnokrajowym. Zwykle mają one bardzo gwałtowny przebieg i dochodzi podczas nich do starć, często prowadzących do ofiar śmiertelnych. Demonstracje i strajki są zwoływane szybko i w związku z różnymi wydarzeniami na scenie politycznej, zarówno bengalskiej, jak i międzynarodowej, w związku ze świętami narodowymi i religijnymi, ogłoszeniem wyroków sądowych w sprawach mających związek z życiem politycznym itp. Hartalom towarzyszy zwykle przemoc fizyczna, niszczenie samochodów prywatnych i pojazdów transportu zbiorowego, a także podkładanie małych bomb i innych ładunków wybuchowych. Mogą one mieć zasięg ogólnokrajowy, lecz także ograniczać się do konkretnego miasta lub regionu. Zdarzają się regularne blokady

⁷⁰ USDOS (US Department of State), 2024 Country Reports on Human Rights Practices: Bangladesh, 12.08.2025 <https://www.ecoi.net/en/document/2128457.html>

⁷¹ USDOS (US Department of State), 2024 Country Reports on Human Rights Practices: Bangladesh, 12.08.2025 <https://www.ecoi.net/en/document/2128457.html>

⁷² Freedom House, Freedom in the World 2025: Bangladesh, <https://freedomhouse.org/country/bangladesh/freedom-world/2025>

⁷³ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: civilians (Bangladesh), 01.01.2023-10.10.2025, dane pobrano 28.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁷⁴ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: civilians (Bangladesh), 01.01.2023-10.10.2025, dane pobrano 28.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

dróg, kolei i transportu rzeczno-żeglarskiego przez rozmaite grupy polityczne. Na skutek blokad może brakować na niektórych terenach benzyny i innego zaopatrzenia.^{[75][76]}

PRZESTĘPCZOŚĆ ZORGANIZOWANA

Działalność uzbrojonych gangów jest problemem głównie w Dhace^{[77][78]} oraz w okolicach obozów dla uchodźców w Cox's Bazar. W obozach dla uchodźców działają oprócz nielegalnych ugrupowań zbrojnych takich jak Arakan Rohingya Salvation Army (ARSA) pospolite gangi przestępcze.^[79] Popełniane przestępstwa dotyczą nielegalnego posiadania broni i narkotyków, kradzieży, porwań, przemytu, morderstw i handlu ludźmi.^{[80][81]}

PRAWNE I PRAKTYCZNE ASPEKTY DOTYCZĄCE ZMIANY MIEJSCA POBYTU

PRZEPISY REGULUJĄCE SWOBODĘ PRZEMIESZCZANIA SIĘ

Konstytucja i ustawodawstwo zapewniają wolność przemieszczania się w obrębie kraju i emigracji, i jest ona z reguły respektowana w praktyce. Nie obowiązuje żadne ustawowe ograniczenie swobody zmiany miejsca zamieszkania i pobytu. Specjalne przepisy obowiązują jednak w regionie Chittagong Hill Tracts, Cox's Bazar i wyspy Bhasan Char w Zatoce Bengalskiej – ze względu na obecność uchodźców Rohingya. Uchodźcy Rohingya nie mogą poruszać się poza obozami dla uchodźców.^{[82][83]}

MIGRACJE WEWNĘTRZNE

Populacja miejska w Bangladeszu stanowi około 40,5% i nadal się powiększa w tempie 2,88% rocznie. Największe miasta to stolica Dhaka (23 mln), Chittagong (5,3 mln), (Khulna 955 tys.), Rajshahi (962 tys.), Sylhet (964 tys.) Bogra (906 tys.).^[84]

⁷⁵ FCDOS (UK Foreign, Commonwealth and Development Office), Foreign travel advice, Bangladesh, 23.12.2025, <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/bangladesh>

⁷⁶ DFAT (Australian Government Department of Foreign Affairs and Trade), Smartraveller, Bangladesh, 23.12.2025, <https://www.smartraveller.gov.au/destinations/asia/bangladesh>

⁷⁷ FCDOS (UK Foreign, Commonwealth, and Development Office), Foreign travel advice, Bangladesh, 23.12.2025, <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/bangladesh>

⁷⁸ DFAT (Australian Government Department of Foreign Affairs and Trade), Smartraveller, Bangladesh, 23.12.2024, <https://www.smartraveller.gov.au/destinations/asia/bangladesh>

⁷⁹ SATP (South Asia Terrorism Portal), Bangladesh: Assessment -2024, <https://www.satp.org/terrorism-assessment/bangladesh>

⁸⁰ SATP (South Asia Terrorist Portal), Bangladesh Assessment 2024, <https://www.satp.org/terrorism-assessment/bangladesh>

⁸¹ SATP (South Asia Terrorism Portal), Bangladesh: Assessment -2024, <https://www.satp.org/terrorism-assessment/bangladesh>

⁸² USDOS (US Department of State), 2023 Country Report on Human Rights Practices: Bangladesh, 23.03.2024, <https://www.state.gov/reports/2023-country-reports-on-human-rights-practices/bangladesh/>

⁸³ Freedom House, Freedom in the World, Bangladesh 2025, <https://freedomhouse.org/country/bangladesh/freedom-world/2025>

⁸⁴ CIA (Central Intelligence Agency), Factbook, Bangladesh, 31.12.2025, <https://web.archive.org/web/20260201050400/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/bangladesh/>

Ludność Bangladeszu migruje z terenów wiejskich na tereny miejskie, z czego najwięcej osób osiedla się w stolicy kraju – Dhace. Jest to obecnie najszybciej rosnące mega-miasto na świecie.^[85]

Wśród migrantów wewnętrznych prawie 9% to dzieci do lat 4, 7% to dzieci w wieku od 5 do 9 lat. Kobiety migrują głównie w wieku od 15 do 29 lat, natomiast główną przyczyną zmiany przez nie miejsca zamieszkania jest zawarcie małżeństwa.^[86]

Mężczyźni najczęściej decydują się na zmianę miejsca zamieszkania będąc w wieku między 25 i 39 lat, głównie ze względów ekonomicznych, związanych z pracą. Wielu mężczyzn migruje sezonowo do pracy w rolnictwie.^[87]

WEWNĘTRZNI UCHODźCY

Bangladesz jest jednym z krajów najbardziej dotkniętych klęskami żywiołowymi i zmianami klimatycznymi. Podnoszący się poziom mórz, intruzja soli, wysychanie terenów wiejskich oraz erozja wybrzeży i rzek również zmuszają ludność wiejską do poszukiwania nowych źródeł utrzymania w miastach, co dodatkowo zwiększa gęstość zaludnienia.^[88] Klęski żywiołowe są główną przyczyną wysiedleń, szczególnie w sezonie monsunowym od czerwca do września, kiedy to powodzie wysiedlają średnio milion osób rocznie. Cyklony wysiedlają około 100 tys. osób rocznie.^[89]

Według najnowszych danych IOM (International Organization for Migration) obecnie (październik 2025 r.) w Bangladeszu 4 955 527 osób jest wewnętrznie przesiedlonych z powodu klęsk żywiołowych. Najwięcej osób wewnętrznie przesiedlonych (1,21 mln) przebywa w dystrykcie Chattogram, następnie Dhaka (0,79 mln) i Rajshahi (0,66 mln). Cztery dystrykty – Chattogram, Sirajganj, Bhola i Noakhali – odpowiadają za jedną czwartą wszystkich osób przesiedlonych. Większość osób wewnętrznie przesiedlonych (85%) mieszka na obszarach wiejskich. Dane zebrane przez IOM mają służyć rządowi bengalskiemu w opracowaniu strategii przesiedleńczej oraz systemów szybkiej reakcji na klęski żywiołowe.^[90]

UCHODźCY W KRAJACH SĄSIEDNICH

Uchodźcy. Nie odnotowano masowej migracji z Bangladeszu, której przyczyną byłaby trudna sytuacja bezpieczeństwa.

Migracja ekonomiczna. Według danych z 2021 roku, liczba obywateli Bangladeszu mieszkających za granicą wyniosła ok. 7,4 mln, co stanowi 4,5% całej populacji. Większość z nich (nieco ponad 88%) mieszka w innych krajach azjatyckich, a ponad połowa – głównie mężczyźni – na Bliskim Wschodzie. Najczęściej wybieranymi przez migrantów z Bangladeszu krajami docelowymi są Indie (33,3%), Arabia Saudyjska (17,3%), Zjednoczone Emiraty Arabskie (14,8%), Malezja (5,6%) i Kuwejt (5,1%). Około

⁸⁵ ASEF, Sustainable Urbanization in Bangladesh and Dhaka, 11.2021, <https://asef.org/wp-content/uploads/2021/11/ASEFSU23-Background-Paper-Sustainable-Urbanisation-in-Bangladesh-Dhaka.pdf>

⁸⁶ Integral Human Development, Country Profiles, Bangladesh, <https://migrants-refugees.va/country-profile/bangladesh/>

⁸⁷ Integral Human Development, Country Profiles, Bangladesh, <https://migrants-refugees.va/country-profile/bangladesh/>

⁸⁸ Integral Human Development, Country Profiles, Bangladesh, <https://migrants-refugees.va/country-profile/bangladesh/>

⁸⁹ IDMC, Bangladesh Overview, 2023, aktualizacja 26.08.2024, <https://www.internal-displacement.org/countries/bangladesh/>

⁹⁰ United Nation Bangladesh, IOM Launches First Nationwide Estimate of Disaster-Induced Internal Displacement in Bangladesh, 10.12.2025, <https://bangladesh.un.org/en/306903-iom-launches-first-nationwide-estimate-disaster-induced-internal-displacement-bangladesh>

67% migrantów to mężczyźni. Większość kobiet przenosi się z Bangladeszu do Indii, Ameryki Północnej i Europy, gdzie jest ich nieco więcej niż mężczyzn.^{[91][92]}

Według danych Ministra finansów Bangladeszu z 2023 roku 14,9 mln mieszkańców Bangladeszu pracowało za granicą, w 176 krajach świata. Rząd Bangladeszu prowadzi centra szkoleniowe i sam poszukuje nowych rynków pracy dla migrantów zarobkowych. Poza głównymi krajami docelowymi, w ostatnim okresie było już możliwe wysyłanie pracowników z Bangladeszu do krajów takich jak Polska, Szeszele, Albania, Rumunia, Słowenia, Uzbekistan, Bośnia i Hercegowina oraz Kambodża.^[93]

W 2024 r. liczba pracujących za granicą spadła do 1 mln, jednak zauważono wzrost migrujących zarobkowo kobiet z 2,8 w 2023 r. do 4,8 w 2024 r.^[94]

Indyjski rząd w ubiegłych latach twierdził, że aż 20 milionów imigrantów z Bangladeszu mieszka w tym kraju bez zezwolenia, co stanowiłoby największą na świecie populację takich osób, ale nie przedstawił dowodów na poparcie tego twierdzenia.^[95] W 2019 roku uchwalono ustawę o zmianie obywatelstwa (Citizen Amendment Act - CAA) oraz krajowy rejestr obywateli stanu Assam (NRC). Ustawę wdrożono 11.03.2024 roku. Ustawa ta zmieniała ustawę o obywatelstwie z 1955 roku, aby umożliwić imigrantom - w tym osobom nieupoważnionym - z sąsiednich Afganistanu, Bangladeszu i Pakistanu z większością muzułmańską uzyskanie obywatelstwa Indii w trybie przyspieszonym, o ile byli prześladowanymi mniejszościami religijnymi buddyjskimi, chrześcijańskimi, hinduskimi, dżinijskimi, parsyjskimi lub sikhijskimi. Prawo to nie obejmowało muzułmanów.^[96] CAA nasiliła napięcia i stworzyła znaczące przeszkody dla migrantów z Bangladeszu i ich dzieci z tego względu, iż Bangladesz jest w większości krajem muzułmańskim.^[97]

PODSUMOWANIE

Bangladesz jest republiką parlamentarną. Władzę polityczną po wyborach z 12 lutego 2026 r. sprawuje obecnie partia Bangladesh Nationalist Party (BNP).

W Bangladeszu kara śmierci jest zasądzana i wykonywana.

Bangladesz nie jest zaangażowany w żaden międzynarodowy konflikt zbrojny. Na jego terytorium mają miejsce lokalne konflikty zbrojne o niskiej intensywności. Do sporadycznych aktów przemocy wobec cywilów dochodzi w regionie Chittagong Tracts zamieszkanym przez mniejszości etniczne oraz w obozach dla uchodźców

⁹¹ Integral Human Development, Country Profiles, Bangladesh, <https://migrants-refugees.va/country-profile/bangladesh/>

⁹² Mixed Migration Centre, Azad A., Beyond dichotomies: Bangladesh's complex migration landscape, 28.05.2024, <https://mixedmigration.org/bangladesh-complex-migration-landscape/>

⁹³ Dhaka Tribune, 14,9 m Bangladeshi expatriates work in 176 countries, 1.06.2023, <https://www.dhakatribune.com/bangladesh/312611/14.9m-bangladeshi-expatriates-work-in-176>

⁹⁴ Migration Multi-Partner Trust Fund, Bangladesh Annual Report 2024, https://mptf.undp.org/sites/default/files/documents/2025-06/migration_mptf_bangladesh_annual_report_2024.pdf

⁹⁵ MPI (Migration Information Source), Duque M.C., Climate Change in Bangladesh Shapes Internal Migration and Movement to India, 04.09.2024, <https://www.migrationpolicy.org/article/bangladesh-india-climate-migration>

⁹⁶ MPI (Migration Information Source), Duque M.C., Climate Change in Bangladesh Shapes Internal Migration and Movement to India, 04.09.2024, <https://www.migrationpolicy.org/article/bangladesh-india-climate-migration>

⁹⁷ MPI (Migration Information Source), Duque M.C., Climate Change in Bangladesh Shapes Internal Migration and Movement to India, 04.09.2024, <https://www.migrationpolicy.org/article/bangladesh-india-climate-migration>

Rohingya. Ze względu na incydentalny, lokalny charakter i małą skalę incydenty te nie stanowią powszechnego zagrożenia życia dla ludności cywilnej.

Upadek rządu Hasiny dodał siły grupom bojowników i frakcjom etnicznym. Mniejsze partie islamistyczne, niegdyś tłumione przez Ligę Awami, wykorzystują zamieszki, aby zwiększyć swoją obecność i wpływy

ZASTRZEŻENIE

Niniejsze opracowanie tematyczne zostało przygotowane przez Wydział Informacji o Krajach Pochodzenia Urzędu do Spraw Cudzoziemców na potrzeby prowadzenia postępowań w sprawach o udzielenie ochrony międzynarodowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Opracowanie na temat sytuacji bezpieczeństwa może być pomocne w szczególności w sprawach rozpatrywanych w oparciu o **art. 15 pkt. 3 oraz art. 18 pkt. 1. Ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP z dn. 13 czerwca 2003 z późn. zmianami.**

Treść opracowania nie przesądza jednak o wyniku decyzji w indywidualnym postępowaniu administracyjnym, gdyż zawsze brana jest pod uwagę całość zgromadzonego materiału dowodowego i indywidualny charakter sprawy.

Informacje zamieszczone w niniejszym opracowaniu pochodzą w większości z publicznie dostępnych źródeł. Zostały one zebrane i opracowane przy zachowaniu zasady neutralności i obiektywizmu, a także z dołożeniem najwyższej staranności – tak, by odzwierciedlały aktualny w chwili publikacji opracowania stan wiedzy na prezentowany temat, a także pochodziły z różnych źródeł.

Terminologia użyta w niniejszym opracowaniu nie jest terminologią prawniczą. Określenia takie jak „prześladowanie”, „dyskryminacja”, „konflikt” itp. używane mogą być, za materiałami źródłowymi, w znaczeniu potocznym i nie są tożsame z definicjami podanymi w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Niniejsze opracowanie zawiera wyłącznie informacje, poglądy i opinie prezentowane przez autorów materiałów źródłowych. Oświadczenia i oceny zawarte w niniejszym opracowaniu nie są i nie mogą być uważane za oświadczenia i oceny własne Urzędu do Spraw Cudzoziemców. Niniejsze opracowanie nie jest także i nie może być uważane za jakąkolwiek deklarację polityczną polskich władz.

Urząd do Spraw Cudzoziemców nie ponosi odpowiedzialności prawnej za publikowane w opracowaniu treści ani nie jest zobowiązany do publikacji jego aktualizacji, a także nie ponosi odpowiedzialności za sposób wykorzystania udostępnionych informacji.

Informujemy, że autorskie prawa majątkowe do niniejszego opracowania, w tym prawo do jego rozpowszechniania i publicznego udostępniania w Internecie, przysługują wyłącznie Urzędowi do Spraw Cudzoziemców (adres: ul. Koszykowa 16, 00-564 Warszawa; NIP: 5262548316; REGON: 017315012).

BIBLIOGRAFIA

1. ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Bangladesh, 01.01.2023 r. 10.10.2025 r., dane pobrano 28.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>
2. Amnesty International, Death Sentences and Executions 2023, 29.05.2024, <https://www.amnesty.org/en/documents/act50/7952/2024/en/>
3. Al Jazeera, Video: Bangladesh's election and the return of banned Jamaat-e-Islami, 05.02.2026, <https://www.aljazeera.com/video/newsfeed/2026/2/5/video-bangladeshs-election-and-the-return-of-banned-jamaat-e-islami>
4. Al. Jazeera, Bangladesh's interim government lifts ban on Jamaat-e-Islami party, 28.08.2024, <https://www.aljazeera.com/news/2024/8/28/bangladeshs-interim-government-lifts-ban-on-jamaat-e-islami-party>
5. Al. Jazeera, 'Frightening situation': Bangladesh elections haunted by political violence, 27.01.2026, <https://www.aljazeera.com/features/2026/1/27/fear-and-hope-in-bangladesh-how-political-violence-is-haunting-elections>
6. Al. Jazeera, Tarique Rahman sworn in as new Bangladesh prime minister, 17.02.2026, <https://www.aljazeera.com/news/2026/2/17/incoming-bangladesh-pm-tarique-rahman-lawmakers-sworn-into-parliament>
7. Asia Times, Arakan Army may have peaked in Myanmar's civil war, 17.12.2025, <https://asiatimes.com/2025/12/arakan-army-may-have-peaked-in-myanmars-civil-war/>
8. ASEF, Sustainable Urbanization in Bangladesh and Dhaka, 11.2021, https://asef.org/wp-content/uploads/2021/11/ASEFSU23-Background-Paper_Sustainable-Urbanisation-in-Bangladesh-Dhaka.pdf
9. BBC, Bangladesh announces election as country marks year since ex-PM fled, 05.08.2025, <https://www.bbc.com/news/articles/czd031z5md9o>
10. BBC, Bangladesh Profile, 26.05.2023, <http://www.bbc.co.uk/news/world-south-asia-12650940>
11. CIA (Central Intelligence Agency), Factbook, Bangladesh, 31.12.2025, <https://web.archive.org/web/20260201050400/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/bangladesh/>
12. Constitutionnet, Bangladesh's Referendum and Reforms: The Need to Return to a Constitutional Process, 04.03.2026, <https://constitutionnet.org/news/voices/bangladeshs-referendum-and-reforms-need-return-constitutional-process>
13. Dhaka Tribune, 14,9 m Bangladeshi expatriates work in 176 countries, 1.06.2023, <https://www.dhakatribune.com/bangladesh/312611/14.9m-bangladeshi-expatriates-work-in-176>
14. FCDO (UK Foreign, Commonwealth, and Development Office), Foreign travel advice, Bangladesh, 23.12.2025, <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/bangladesh/safety-and-security>

15. Freedom House, Freedom in the World 2025: Bangladesh, <https://freedomhouse.org/country/bangladesh/freedom-world/2025>
16. HRW (Human Rights Watch), Bangladesh: End Deadly Cycle of Crimes, 06.02.2015, <http://www.refworld.org/docid/550003c74.htm>
17. IDMC, Bangladesh Overview, 2023, aktualizacja 26.08.2024, <https://www.internal-displacement.org/countries/bangladesh/>
18. Integral Human Development, Country Profiles, Bangladesh, <https://migrants-refugees.va/country-profile/bangladesh/>
19. LCLS(S), The State's Legal Right to Impose Death Penalty: Necessity or a Choice?, <https://lcls-south.com/the-states-legal-right-to-impose-death-penalty-necessity-or-a-choice/>
20. London College of Legal Studies (South) (LCLS(S)), The State's Legal Right to Impose Death Penalty: Necessity or a Choice?, <https://lcls-south.com/the-states-legal-right-to-impose-death-penalty-necessity-or-a-choice/>
21. Migration Multi-Partner Trust Fund, Bangladesh Annual Report 2024, https://mptf.undp.org/sites/default/files/documents/2025-06/migration_mptf_bangladesh_annual_report_2024.pdf
22. Mixed Migration Centre, Azad A., Beyond dichotomies: Bangladesh's complex migration landscape, 28.05.2024, <https://mixedmigration.org/bangladesh-complex-migration-landscape/>
23. MPI (Migration Information Source), Duque M.C., Climate Change in Bangladesh Shapes Internal Migration and Movement to India, 04.09.2024, <https://www.migrationpolicy.org/article/bangladesh-india-climate-migration>
24. Odhikar, Bangladesh: Imposition of the death penalty and its Impact, 27.04.2022, https://www.ohchr.org/sites/default/files/2022-05/odhikar_replies-dp.pdf
25. Pakistan Today, Bangladesh orders early university closures and fuel rationing to address energy crisis, 09.03.2026, <https://www.pakistantoday.com.pk/2026/03/09/bangladesh-orders-early-university-closures-and-fuel-rationing-to-address->
26. Relief Web, EU allocates €29 million for Myanmar and Rohingya humanitarian crises, 16.12.2025, <https://reliefweb.int/report/myanmar/eu-allocates-eu29-million-myanmar-and-rohingya-humanitarian-crises>
27. Relief Web, Growing Concern in Bangladesh as Myanmar conflict intensifies, causing major uptick in people fleeing towards the border, 23.02.2024, <https://reliefweb.int/report/bangladesh/growing-concern-bangladesh-myanmar-conflict-intensifies-causing-major-uptick-people-fleeing-towards-border>
28. Relief Web, Bangladesh- Rohingya Humanitarian Crisis Appeal 2025, 16.04.2025, <https://reliefweb.int/report/bangladesh/bangladesh-rohingya-humanitarian-crisis-appeal-2025>
29. Reuters, Paul R., Bangladesh ramps up border vigilance as thousands of Rohingya flee Myanmar, 11.09.2024, <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/bangladesh-ramps-up-border-vigilance-thousands-rohingya-flee-myanmar-2024-09-11/>

30. SATP, (South Asia Terrorism Portal), Bangladesh: Assessment -2024,
<https://www.satp.org/terrorism-assessment/bangladesh>
31. Solace Global, Uncertainty and Conflict in Bangladesh,
<https://www.solaceglobal.com/report/bangladesh-2025/>
32. The Daily Star, Bangladeshi girl injured by stray bullet amid border clashes in Myanmar, 11.01.2026, <https://www.thedailystar.net/news/stray-bullet-myanmar-kills-12-year-old-girl-teknaf-police-4078191>
33. The Guardian, Thaousands flee after Myanmar rebels use drones to bomb Rohingya villages, 22.08.2024, <https://www.theguardian.com/global-development/article/2024/aug/22/myanmar-rohingya-muslim-minority-flee-bangladesh-massacres-arakan-army-rebels>
34. United Nation Bangladesh, IOM Launches First Nationwide Estimate of Disaster-Induced Internal Displacement in Bangladesh, 10.12.2025,
<https://bangladesh.un.org/en/306903-iom-launches-first-nationwide-estimate-disaster-induced-internal-displacement-bangladesh>
35. USDOS (US Department of State), 2023 Country Report on Human Rights Practices: Bangladesh, 23.03.2024, <https://www.state.gov/reports/2023-country-reports-on-human-rights-practices/bangladesh/>
36. USDOS (US Department of State), 2024 Country Reports on Human Rights Practices: Bangladesh, 12.08.2025, <https://www.ecoi.net/en/document/2128457.html>
37. Wikipedia, President of Bangladesh,
https://en.wikipedia.org/wiki/President_of_Bangladesh